

Гладкова В.М.

ПРОФОРІЄНТАЦІЯ

НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК

*Рекомендовано Міністерством освіти і науки України як навчальний посібник
для вищих навчальних закладів*

Львів
“Новий Світ-2000”

2020

УДК 37.048.4(072)

ББК 74.200.52я7

Г 52

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України як навчальний посібник для вищих навчальних закладів

Рецензенти:

Романишина Л.М. – доктор педагогічних наук, професор;

Томчук М.І. – доктор психологічних наук, професор;

Каньковський І.С. – кандидат технічних наук, доцент завідувач кафедри теорії та методики трудового і професійного навчання Хмельницького національного університету.

Г 52   Гладкова В.М.

Профорієнтація: Навчальний посібник. – Львів: Новий Світ-2000, 2020. – 160 с.

ISBN 966-418-025-4 “Новий Світ-2000”

Навчальний посібник присвячений актуальній проблемі – формуванню профорієнтаційної компетентності студентів – майбутніх фахівців у різних галузях. У ньому подані основні теоретичні відомості з питань профвідбору та профдобору, до професійної та передпрофесійної підготовки, наведені основні діагностичні методики, що використовуються в профорієнтаційній роботі. Посібник адресований педагогам, психологам, студентам педагогічних вищих навчальних закладів і педагогічних училищ, вчителям загальноосвітніх шкіл, працівникам служб зайнятості та психологічних служб.

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	5
ВСТУП	7

ЧАСТИНА 1. СУТНІСТЬ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ ПРОФОРІЄНТАЦІЙНОЇ РОБОТИ .....

9

Розділ 1. СУТНІСТЬ, СТРУКТУРА ТА ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ОРІЄНТАЦІЇ .....

9

1.1. Історія питання	9
1.2. Структура і сучасна система організації професійної орієнтації	16
1.3. Форми і методи роботи з професійної освіти	29
1.4. Професіологія, професіографія та класифікація професій	32
1.4.1. Професіологія	32
1.4.2. Вимоги професії до особистості	35
1.4.3. Професіограма та її структура	37
1.4.4. Класифікація типів професій	40
1.4.5. Аналіз професійної діяльності	44
1.5. Професійний добір	47
1.5.1. Особливості професійного добору	47
1.5.2. Принципи професійного добору	51
1.6. Професійна консультація та профдобір	52
1.7. Принципи профорієнтаційної роботи	65

Розділ 2. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ ДОПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ШКОЛЯРІВ .....

67

2.1. Сутність і принципи побудови профільної допрофесійної підготовки	67
2.2. Організація допрофесійної підготовки	77
2.3. Наступність допрофесійної та професійної підготовки	86

ЧАСТИНА 2. МЕТОДИ ПСИХОДІАГНОСТИКИ В ПРОФОРІЄНТАЦІЙНІЙ РОБОТІ	90
Розділ 3. МЕТОДИ ВИВЧЕННЯ ПСИХОМОТОРНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ЛЮДИНИ	91
3.1. Вивчення енергетичних характеристик	92
3.2. Вивчення нейродинамічних особливостей	94
3.3. Вивчення координаційних характеристик	102
3.4. Вивчення точнісних характеристик психомоторики	105
Розділ 4. МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОФЕСІЙНИХ ІНТЕРЕСІВ, НАМРІВ, СХИЛЬНОСТЕЙ З МЕТОЮ ПРОФОРІЄНТАЦІЇ	109
4.1. Орієнтаційно-діагностична анкета спрямованості інтересів (ОДАСІ)	109
4.2. Визначення типології особистості та привабливого професійного середовища (за Дж. Холландом)	117
4.3. Опитувальник професійних переважань (ОПП)	121
4.4. Диференційно-діагностичний опитувальник (Д Д О)	128
4.5. Методика дослідження структури особистості (за "Картою особистості" К.К.Платонова)	131
ГЛОСАРІЙ	144
ЛІТЕРАТУРА	146
Додаток Д1	149
Додаток Д2	152

ПЕРЕДМОВА

У запропонованому навчально-методичному посібнику автор намагався узагальнити результати теоретичного аналізу і практичних досліджень відомих вітчизняних і зарубіжних вчених, зокрема таких, як: К.К.Платонов, Є.О.Климов, В.О.Бодров, Б.О.Федоришин, Є.П.Ільїн, Б.В.Кулагин, В.В.Рибалка, Н.А.Побірченко, Н.І.Литвинова, С.Д.Максименко, І.Д.Бех, Л.Ф.Бурлачук та інших дослідників проблем профорієнтації.

Посібник складається з двох частин. Послідовність викладення матеріалу, побудована з урахуванням програми курсу "Профорієнтація". У першій частині наводяться теоретичні відомості щодо історії виникнення, джерел, сутності, структури та основних понять професійної орієнтації, розглянуті психолого-педагогічні засади організації допрофесійної підготовки школярів. У другій частині подані психодіагностичні методи вивчення індивідуально-психологічної та психомоторної організації людини, дослідження професійних інтересів, намірів, схильностей особистості з метою профорієнтації. На додаток поданий глосарій, який розкриває значення спеціальних понять і термінів, містить їх пояснення. Також наводяться професіограма та психограма профорієнтолога.

Головне призначення даного посібника з профорієнтації – надання допомоги майбутнім працівникам освітніх закладів для сприяння школярам у пошуку ними свого місця у світі професій.

Посібник призначений для підготовки викладачів професійного навчання, вчителів праці, соціальних педагогів та практичних психологів з метою сприяння засвоєння теоретичних знань з проблем профорієнтації та опанування комплексом тестових психодіагностичних методик для розпізнавання та вимірювання індивідуально-психологічних особливостей особистості. Вивчення курсу "Профорієнтація" сприяє формуванню у майбутнього фахівця

знань та умінь щодо проведення заходів з профорієнтаційної роботи. Сподіваємося, що вивчення основ профорієнтації та методів професійної психодіагностики допоможе кваліфіковано проводити профорієнтаційну роботу в умовах середніх, середньо-спеціальних та професійних навчальних закладів.

Висловлюю щиро вдячність кандидату психологічних наук Сургунд Наталії Анатоліївні за конструктивну й неоціненну допомогу при укладанні цього посібника.

Також будемо вдячні всім, хто висловить свої зауваження та побажання за електронною адресою: www.proforient@mail.ru